

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Jens Fløj

Citation: Aakjær, Jeppe: "Jens Fløj", i Aakjær, Jeppe: *Artikler og Taler. - 1919*, Gyldendal, 1918-19, s. 494. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer04tom-shoot-workid59724/facsimile.pdf>
(tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Artikler og Taler. - 1919

JENS FLØJ.

*Skive Folkeblad, 14. Septbr. 1907.

Saa er den Tid atter nær, da Heden smykker sine graa Lokker med Tyttebær, disse herlige Frugter, der synes at tilhøre andre og mere idylliske Tider end dem, hvori vi lever. Hvor er det ikke et lille elskeligt Bær, denne den sidste af Sommerens Frugter! Suger den ikke sin Næring af Landets fattigste Jord, tvinger sine spinkle Rødder ned mellem to Sandskorn og tilbetler sig lidt Albuerum hos den anmassende Lyng? Den staar derude i Ensomheden som en lille rødmende Undskyldning. Det er, som den har nærret sig af lutter Sol; en lille Rubin paa en Stilk!

Hvis den havde været kjendt af Oldtidfolkene, vilde den have faaet sin Plads i Biblen sammen med Myrrha, Daidaim, Nardus og „Bjærgenes Honning“ og al anden gammeltestamentlig Fryd og Dejlighed.

I min første Barndom hørte Landet paa begge Sider af Karup Aa til de fattigste Egne i vort Land. Haver kjendtes ikke, kun Kaalgaarde. Man kunde drage igjennem Sogne uden at finde et Æbletræ. Derfor hørte det til mit Hyrdelivs æventyrligste Oplevelser, naar en hjemvendende Markedsgjæst i et ubegribeligt Anfald af Vældighed lod et ormstukket Æble dumpe ned mellem Knoldene, hvor jeg gik ved mine Drøvtyggere. Hvor saa man taknemlig efter den stive Vogn, der slingrede afsted i det dybe Sand! Kanske var Kastet gjort af en ung Kvindehaand — en lille Maren, der i Dag endelig havde faaet Søren „ved æ Sind“, eller paa anden Maade haft Lykken med sig. Jeg velsigner den Dag i Dag denne gode Haand, der har bragt mig en af mit Livs dyreste Glæder — at finde Æbler mellem Porsens duftende Ris.

Men det var Tyttebærrene.

Det var en af de faa Bærarter, der kjendtes, og de kjendtes endda i Fjends Herreds vestlige Del som en sjælden Frugt, der blev *talt* af til den enkelte.

Hvor husker jeg ham ikke, Bærmanden, endda han maa være død, da jeg var en 4—5 Aar.

Jens Fløj var virkelig ogsaa en meget stilfuld Tyttebær-

mand. Han var om ved de halvfjerds. Hans hvide Haar flød paa hans Axler, og han bar Fjandboens værdige, tungtskaarne Nationaldragt: en læng Overkjortel, der naaede til midt paa Benkalven, en toradet Vest med Knapper af det hvideste Arvesølv, Knæbuxer af mørkgrønt Fløj, lange hvide Hoser, hvide Krampetræsko med Staalkrammer; dertil en næsten mandshøj Stok. Jeg vidste kun det om ham, at han kom derovre fra det fjærne Land, hvor en blaa Dis stod om Horizontens Banker. For min barnlige Sans tegnede det sig som et saare rigt Land, da det kunde frembringe saa herlige Frugter som dem, Jens Fløj satte frem paa Bordender.

Jens Fløj bragte sine Bær i et lille rundt Lærkrus eller Buttet af dem, som vi i Fjends Herred kaldte „en Kuen“; naar den lille, løjerlige Tingest var afdækket, og Handelen sluttet, fik hver af os Børn en halv Snes Tyttebær, som vi vogtede over med en egen nidsk Omhu; faldt et eneste Bær paa Gulvet, styrtede man sig paa Hovedet ned under Bænken for at være den første til atter at finde det.

Og der sad da vi Børn og nød disse ti Bær og saa paa denne underlige Mand, der fyldte den lille Stue med en egen Duft af Lyng og Rævling og Bærfriskhed, mens han slog Ild til sin Pibe af et gammeldags Fyrtøj. Der jøg et Vjrvær af knitrende Gnister forbi hans hvide, flammede Haar.

Jens Fløj er forlængst gaaet til sine Fædre, men Tyttebærrene holder stadig deres smaa Hoveder over Mulde. Æventyrets Glans er dog vejet fra dem. Sagen er, at de er blevene „opdagede“, der er gaaet Forretning mellem Tyttebærrene.

Da jeg iforfjor kom ind over *Graahede* i Plukningstiden, saa jeg et stort Stykke Lyng omkredset af Plukkere, der skulde undertiden være samlet 2—300. Der var et farligt Mudder og Kiv imellem dem, da de jo alle vilde plukke, hvor der var mest at plukke af. Slagsmaal og Ørefigner var nok ikke ganske udelukket. Op ad Dagen kom saa Opkjøberen, en Forretningsmand fra Horsens, kjørende i sin rummelige Vogn. Han ringede med en mægtig Klokke, og kort efter stod alle Plukkerne med de fyldte Kurve omkring Vognen og fik Prisen sat og Bærrene vejede — akkurat som Damperen ta'r Fangsten fra Fiskebaaden i aaben Sø. Idel Forretning; og dertil er vel kun lidet at sige.

Men jeg maatte dog med Sorg tænke paa min stilfulde Tyttebærmand, der dannede saa smuk en Modsætning til denne begjærlige Klynge, som laa her og revs og bedes om Hedens frie Gave.

Eller ta'r jeg fejl. Var den maaske ikke saa fri endda? Længere nordpaa ved Hedens Ejere ihvertfald nok, hvor deres Skjel gaar i Tyttebærtiden. Jeg husker, hvordan jeg en Gang kom af Sted ved Mærksø, hvor jeg i romantisk Tilid til, at Heden var alles, var gaaet ud i Lyngen for at samle en Haandfuld Bær. Jeg havde næppe taget de første, før en Mandsperson kom skjældende og truende frem af en Hytte oppe i Heden. Efter Stodderen kom Kjællingen og efter hende tre—fire Rollinger, og alle hylede de som Vilde.

Jeg fik ved denne Lejlighed en brutal Tilrettevisning om, at Vilkaarene havde forandret sig paa min Barndoms Hede.

En Godsbesluder der paa Egnen — Ejer af flere Tusinder Tønder Land af Danmarks fedeste Jord — havde end ikke foragtet at hokre med disse fattige Bær, som enhver troede var Allemands, indtil Godsejeren fremtog sit Hede-kort og belærte Smaafolkene og Hyrdedrengene saavel som de tilfældige Hedevandrerere om, at Bærrene simpelthen var hans og ingen andres.

Herefterdags maatte de nok plukke, men vel at mærke plukke til *ham*.

De Store kan undertiden vise en sær Interesse for det Smaa.

Saaan har Privatgridskheden tiltetgjort én af de sidste uskyldige smaa Fællesskaber paa Jordoverfladen.

Hvis den kunde naa saa højt, vilde den ogsaa skjære den blaa Himmel i Privat-Strimler og fordele Solens Lys og Nattens Stjærner efter Hartkornet.